ISSN 0026-8852

MØLLEN

Udgivet af „Dansk Møllerforening".

Protektor: HANS KONGELIGE HØJHED PRINS HENRIK

Nr. 3575 Juni - August 2006 122. årgang

Restaurering · Eftersyn · Teknisk bistand

Møllebygger John Jensen ApS

Nykøbing-Slagelsevej 22 · 4560 Vig

Tlf. 5931 5581 · Fax 5931 5481

UDDANNET I MØLLEBYGGERFIRMA GRUNDLAGT 1882

Vi har arbejdet med følgende møller:
Tipperup Mølle - Hørsholm Mølle - Skenkelsø Mølle - Røde Vejrmølle - Maglehøj Mølle - Ll. Heddinge Mølle - Majbølle Mølle - Ringsted Vindmølle - Rørvig Mølle - Strandvejs Møllen, Slagelse - Hagendrup Mølle - Åstrup Mølle - Stubmøllen i Holbæk - Høve Mølle - Hønsinge Mølle - Lumsås Mølle - Fuglevad Vindmølle - Karlstrup Stubmølle - Frilandsmuseet - Ny Mølle - Viby Mølle - Ramløse Mølle - Uggerslev Mølle - Øxnebjerg Mølle - Trente Mølle - Kaleko Vandmølle - Vejstrup Vandmølle - Lille Mølle - Den 6. Femmøller - Lundbæk Vandmølle Snejstrup Mølle - Aulum Mølle - Skjern Vindmølle - Bundsbæk Vandmølle - Jels Vindmølle - Nybøl Mølle - Dybbøl Mølle - Elstrup Mølle Havnbjerg Mølle - Davinde Vindmølle - Måre Mølle - Fez Marokko - AllingeTopfers Mühle Peine - Nordre Mühle Pelworm - Lindau Mühle Nübbenfeldt Mühle - Osdorfer Mühle - Reitbrooker Mühle - Kolmar Mühle - Grande Mühle - Valsemøllen, Åkirkeby - Gudhjem Mølle Kuremøllen - Årsdale Mølle - Kirkemøllen Pedersker - Ulbølle Mølle - Sillerup Mølle - Vindeby Mølle - Kisserup Mølle - Lyngby Mølle Egeskov Mølle - Kildebrønde Mølle - Højsager Mølle - Skovsgårds Mølle Sj. - Pibe Mølle - Slusegårds Mølle - Maderup Mølle - Vibæk Mølle Gedesby Mølle - Myrager Mølle - Vejle Vindmølle - Stenby Mølle - Vandmøllen i Den gamle By - Ventepose Vandmølle - Brobyværk Vandmølle - Lumby Mølle - Vang Vandmølle - Frøslev Stubmølle - Eriksholm Vandmølle - Hjerl Hede - Grubbe Mølle - Esrum Mølle Hjeritsdal Vandmølle - Fussingø Vandmølle - Rødkilde Vandmølle - Jernløse Mølle - Svanemøllen - Stokmøllen, Østerklit - Søstermøllen Funabashi - Havnø Mølle - Uhre Mølle.

Rødkilde Vandmølle modtog i 1997 Europa Nostra Prisen.

MØLLEN
Udgivet af "Dansk Møllerforening"

Møllen er medlemsblad for Dansk Møllerforening og udsendes seks gange om året i midten af månederne: januar, marts, maj, juli, september, november.

Dansk Møllerforening
Protektor: Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen

Bestyrelse
Jens Søndergaard Jensen (formand),
Parkvej 47, 4140 Borup
tlf. 5752 7262
E-mail: jensmsj@mail.dk

Søren Hansen, (næstformand)
Louisevej 5, Lumby, 5270 Odense
tlf. 6595 5847
E-mail: shh.louisevej@hansen.mail.dk

Per Gliese (sekretær),
Næstvedvej 241E, 4100 Ringsted,
tel. 5761 8722
E-mail: gliese©c.dk

Bodil Kjærgaard (kasserer),
Løkkebyvej 1, 5953 Tranekær
tlf. 4041 4106
E-mail: klokkerhuset@mail.dk

Heidi Lærke Sørensen
Kongevejen 202, i .th, 2830 Virum
tel. 4092 8357
E-mail: heidils@dsr.kvl.dk

Kirsten Jervelund
Grubbe Mølle, 5600 Fåborg
Tel. 6261 9108
E-mail: grubbe_moelle@mail.tele.dk

Peter Castberg
Gelstedvej 13,
4160 Herluflille
tel. 5550 1244
E-mail: famcastberg@post.tele.dk

Giro 903 3785
SE nr.: 2699 0068

Tidsskriftet "Møllen"

Redaktion:

Lise Andersen (ansvarshavende red.)
Hadsund Egns Museum, Rosendalsallé 8, 9560 Hadsund
Tlf. 9931 7463 / 9857 2742, fax 9652 0515
E-mail: ila-kultur@aalborg.dk

Per Gliese,
Næstvedvej 241E, 4100 Ringsted, tlf. 5761 8722.
E-mail: gliese@c.dk

Abonnement og medlemskab:
Enhver mølleinteresseret optages som medlem.
Årskontingent 300 kr.
Henvendelse til "Dansk Møllerforening",
Co. Hadsund Egns Museum, Rosendalsallé 8,
9560 Hadsund, tlf. 9931 7463.

Annoncer:
Henvendelse til redaktionen.
Annoncepriser pr. nummer ekskl. moms:
1/1 side: 700 kr. · 3/4 side: 550 kr.
1/2 side: 425 kr. · 1/4 side: 250 kr.

Tryk: Trundholm Tryk
Oplag: 650

Dansk Møllerforenings bestyrelse afholdt bestyrelsesmøde den 23. juni 2006 på Svendborg Vandrerhjem

Fremmødte:
Jens Søndergaard, Jørgen Hansen, Heidi Lærke Sørensen, Bodil Kjærgaard, Søren Hansen og Per Gliese (referent)

Dagsorden

1 Velkomst
Ved Jens Søndergaard

2 Dansk Mølledag 2006.
Jens Søndergaard og Per Gliese fortalte om mølledagsudvalgets forløb, både de positive og negative sider. De erfaringer, vi har fået i år, har vi selvfølgelig taget til efterretning.

3 Hjemmeside og Logo
Vores kommende hjemmeside kommer til at hedde www.danskmoellerforening.dk.

Vi afventer Lise Andersens fremlæggelse af siden.

Logo: Vores logo skal rentegnes, og fremover bruger vi logoet med aks og kongekrone, og fremover skal Hans Kongelige Højhed Prins Henrik, skrives som »Prinsgemalen« jævnfør brev af 20. 6. 2006 fra Prinsgemalens Sekretariat, sendt til vores formand Jens Søndergaard

4 Årsmøde 2007. Hvor og hvem arrangerer?
Arrangeres af Jens Søndergaard og Per Gliese og vil foregå i Nordøstsjælland.

5 Forsikring af Møller
Søren Hansen har arbejdet på sagen for en samlet forsikring for flere møllelaug.
Søren laver en artikel til »Møllen« hvor mølleejere og møllelaug spørges ang. forsikring af deres mølle.

6 Årsmødet 2006
Forslag til kontingent: uændret til 300 kr.

Forslag til dirigent: Lise Andersen foreslås.

Forslag til 2 bestyrelsesmedlemmer: Peter Castberg (Herluflille Møllelaug) er foreslået - Kirsten Jervelund, Grubbe Mølle er foreslået.

7 Efterårsrejse 2007. Hvorhen og hvem arrangerer?
Skåne og eventuelt Holland foreslås, Jens og Per undersøger muligheder og en 3. person kobles på, når der skal arrangeres.

8 Eventuelt:
Bestyrelsen konstituerer sig søndag morgen under årsmødet. Bodil Kjærgaard har foreslået afskedsgave til afgående bestyrelses medlemmer. Jørgen Hansen tager sig af gave til Stig Agerbo, der pt er på ferie. Bodil Kjærgaard oplyser, at der pt er 54 restanter. Vi beslutter at sende brev direkte til disse, og betales der ikke, slettes de.

Søren Hansen foreslår, at bestyrelsesmøder i forbindelse med årsmøder afholdes som i år, fredag om eftermiddagen.

Nye medlemmer

VI SIGER VELKOMMEN TIL:

Kettinge Møllelaug, ved Hans Rasmussen

Indholdsfortegnelse

Dansk Møllerforenings bestyrelsesmøde ... 43
Dansk Møllerforenings årsmøde ... 64
Årsberetning 2005 ... 68
Grubbe Vindmølle ... 69
Dansk Møllerforening går på nettet ... 74
Nyt fra Møllelaugene ... 76
Møllenoter ... 77
Dødsfald ... 77

Billederne på for- og bagside:

Forsiden: *Som en anden cirkusartist bevægede møllebygger Michael Jensen sig rundt på Grubbe Vindmølles vingehoved og fik ladestokken på plads (foto: Lise Andersen)*
Bagside: *Måneders arbejde på møllebyggerværkstedet blev pludselig synligt, da Grubbe Vindmølles hat og vinger i løbet af en formiddag blev løftet på plads den 23. juni 2006 (foto: Lise Andersen)*

Dansk Møllerforenings 122. årsmøde, 23. – 25. juni 2006

Af: Per Gliese

På en solbeskinnet fredag i juni, nærmere betegnet den 23. juni (Skt. Hans aften), var der kaldt til årsmøde i Dansk Møllerforening på Svendborg Vandrerhjem.

Vandrerhjemmet ligger smukt i byen og med flot udsigt mod Tåsinge, i hvert fald for dem, som havde værelser på første og anden sal.

Foreningens bestyrelse mødtes et par timer før de andre deltagere for at holde bestyrelsesmøde, hvilket er en ændring i forhold til tidligere år og en stor fordel, da bestyrelsesmedlemmerne også kan være med i festlighederne fredag aften.

Da det jo var Skt. Hans aften, havde arrangørerne Bodil Kjærgaard og Søren Hansen puslet med en lille overraskelse, hvis vejret holdt; og da det jo blev en rigtig stille og lun sommeraften, så blev vi alle efter spisningen på vandrerhjemmet kørt i bus til Bagenbjerg Mølle på Langeland, hvor Bodil Kjærgaard og Ole Petersen til daglig slår deres folder.

Bodil bor i det sødeste lille bindingsværkshus (Klokkerhuset) lige neden for møllen, og i den tilhørende have blev vi alle beværtet med drikkevarer af forskellig art, og da skumringen satte ind, tændte Ole et lille bål og sammen sang vi midsommervisen.

Møllen var også åben, så vi alle kunne se på Oles mange samleobjekter. Her kan findes næsten alt: møllebyggerværktøj, bredbiler, masser af forskelligt legetøj, tekno biler, dampmaskiner, små modelmøller på en lang række, der forsynes med vind fra en lille blæser, som satte dem alle sammen i gang. Han har også bygget sit eget lille smedeværksted, ja og sådan kunne jeg blive ved...

Sidst men ikke mindst - stort set alt, hvad der er lavet på møllen, har Ole også selv stået for.

Så alt i alt en overraskelse, som vi alle nød godt af på denne flotte midsommeraften.

Årsmødets deltagere vil sent glemme den hyggelige Skt. Hansaften i haven ved Bagenbjerg Mølle (foto: Lise Andersen)

Køreturen hjem med udsigten til det blikstille vand set fra Langelandsbroen og dæmningen blev afslutningen på en smuk aften.

Lørdag

Efter et veldækket morgenbord ankom en del flere deltagere, og vi blev denne lørdag i alt 46, hvoraf de fleste mødte op til generalforsamlingen, som var berammet fra kl. 8 til 11.30.

Generalforsamlingen

Første punkt var velkomst fra formanden Jens Søndergård, dernæst blev Lise Andersen foreslået som dirigent og valgt.

Herefter gik vi over til formandens beretning, som er trykt andetsteds i bladet.

Foreningens regnskab, som blev fremlagt af vores kasserer, blev også godkendt og samtidig blev kontingentet fastsat til 300 kr, hvilket er uændret i forhold til sidste sidste år.

Der var ikke indkommet forslag til punkt 4 - indkomne forslag, så vi gik hurtigt videre til punkt 5 - valg til bestyrelsen.

Bodil Kjærgaard, Stig Agerbo, Jørgen Hansen og Per Gliese var på valg, men Stig Agerbo og Jørgen Hansen ønskede ikke genvalg, så der skulle findes to nye til at afløse på deres poster.

Bodil Kjærgaard og Per Gliese var begge villige til genvalg og blev valgt.

Der blev foreslået to nye kandidater: Kirsten Jervelund fra Grubbe Mølle ved Fåborg og formanden for Herluflille Møllelaug, Peter Castberg, og da der ikke var andre, der ønskede at stille op, blev disse to valgt, efter at de begge havde givet en lille introduktion om dem selv, og hvorfor de ønskede at indtræde i bestyrelsen.

Herefter var der valg af suppleanter. De to nuværende, Bent Jensen og Peter Steen Johansen, blev begge genvalgt.

Revisorerne Otto Rasmussen og Lars M. Rasmussen blev også genvalgt.

Punkt 6, eventuelt, var nok et af de punkter, som mange havde set frem til. Her skulle Lise Andersen nemlig præsentere forsamlingen for udkastet til foreningens hjemmeside.

En hjemmeside for Dansk Møllerforening har været et ønske gennem flere år, men hvem havde tid og ekspertise til at lave og opdatere en sådan? – ja, det er der gået mange år med at finde ud af, men nu ser det ud til at lykkes, og det fremlagte oplæg så rigtig fornuftigt ud.

Siden kommer til at hedde www.danskmoellerforening.dk, og præsentationen viste et meget flot resultat af Lise Andersens og hendes medhjælper, Morten Jensens anstrengelser.

Siden er meget nem at håndtere, og det er meningen at foreningens medlemmer skal kunne bruge den, så man selv kan oploade billeder, skrevne artikler, info om arrangementer på sin egen mølle osv.

Hjemmesiden forventes klar i løbet af juli måned 2006 (se andetsteds i bladet).

Lise Andersen gav også en kort orientering om TIMS symposium i 2011, som er foreslået afholdt i Danmark. Her håbede hun at få hjælp fra forskellige møllelaug, ligesom Dansk Møllerforening har lovet at hjælpe med arrangementet, da det er temmelig krævende og kræver et kæmpe forarbejde.

Tidligere formand for foreningen Verner Nielsen, Fåborg fortalte om franske kværne i forbindelse med Egeskov Mølle, og herefter kom Lars M. Rasmussen ind på sagen om at hverve nye medlemmer, hvor han foreslog foreningen at lave en lille informationsfolder, som kunne ligge på museer, turistkontorer m.m. hvilket bestyrelsen vil arbejde videre med.

Der blev også forespurgt fra salen, om det ikke var muligt at holde et årsmøde på Bornholm, og det skulle der ikke være noget til hinder for, og de fremmødte viste da også ved håndsoprækning, at der var interesse for dette.

Agnar Moltke fortalte om sin store postkortsamling, som han godt vil have et sted hen, hvor den kan være tilgængelig for alle, f.eks. på Lille Mølles arkiv eller måske i Møllerforeningens arkiv. Han gav dog i første omgang lov til, at vi i foreningen kunne låne disse kort og skanne dem ind, så de blev tilgængelige på foreningens nye hjemmeside, hvilket vi tog imod og takkede for.

Slutteligt takkede formanden og bestyrelsen den afgående næstformand, Jørgen Hansen, for hans lange og tro tjeneste i bestyrelsen, og han fik overrakt en vingave som tak.

Foreningens administrator Stig Agerbo, som også gik af, var på ferie, så han har fået gaven efterfølgende.

Herefter takkede dirigenten for god ro og orden under generalforsamlingen.

Mølleturen

Generalforsamlingen var kun lige slut, da bussen som skulle transportere selskabet til Langeland ankom. Første stop var i Kædeby, hvor vi skulle indtage frokost på den lokale cafe, der er indrettet i den tidligere stationsbygning. Og hvilken frokost! - det største tag-selv-bord med kolde og lune retter, indtaget i hyggelige lokaler, hvor der hurtigt blev en god stemning, og alle blev rystet godt sammen.

Skovsgaard mølle var den første mølle på ruten over Langeland, og planen var, at der skulle males mel når vi ankom, men sådan var virkeligheden ikke. Møllen som for ca. 2 år siden blev restaureret med ny hat og en ny vinge samt restaurering af den anden, blev på den nyligt overståede Mølledag udsat for en ulykke, som møllelauget og de gæster, som var kommet til møllen denne dag, sent vil glemme.

Den ene halvdel af møllens indervinge, som var den vinge, der blev genbrugt under restaureringen, knækkede pludselig ca. 30 cm fra vingehovedet og landede på jorden med et kæmpebrag, der efter sigende kunne høres viden om på øen.

På stedet, hvor vingen ramte jorden, havde to minutter forinden stået en af møllepasserne, men gudskelov var han gået om på møllens anden side, og de mange får, som også holder til neden for møllen, var heldigvis også uden for vingens rækkevidde.

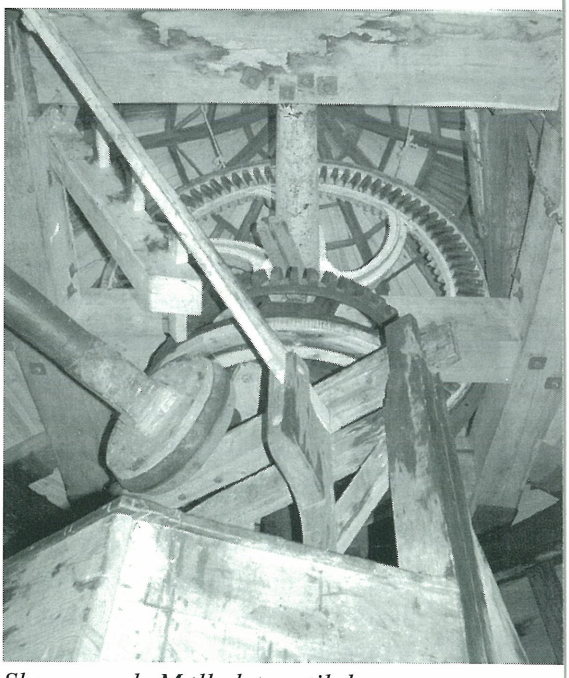
Det viste sig, at møllevingen på dette sted var pilrådden, og nu er så problemet, hvor skaffes der penge til en ny? Kun tiden kan vise, hvordan møllelauget klarer denne sag.

Skovsgaards Mølle ser noget amputeret ud med den manglende vinge (foto: Per Gliese)

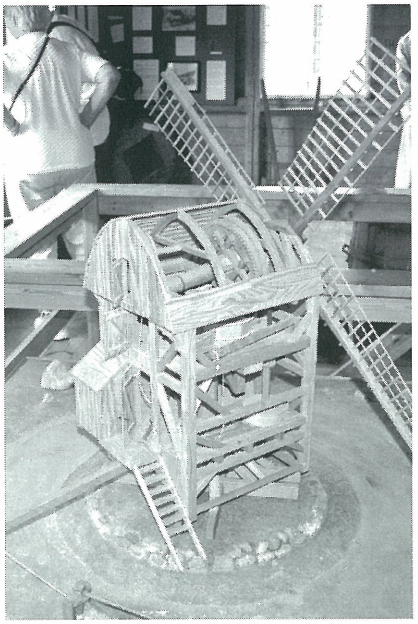
Den knækkede vinge blev studeret nøje. De fleste mente, at svagheden på den 23 år gamle vinge måtte være opstået ved en for hård opbremsning (foto: Lise Andersen)

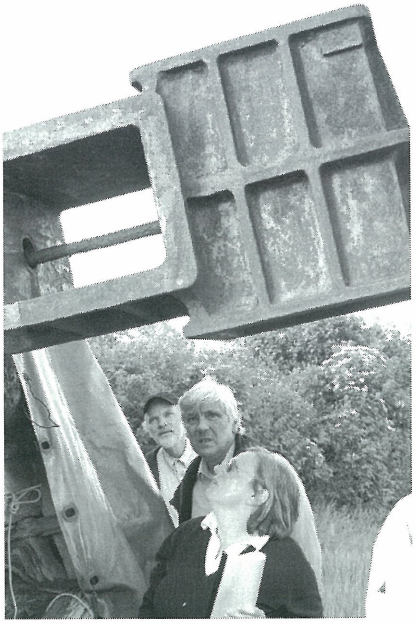
Skovsgaards Mølle hører til de noget nyere vindmøller med gangtøj af jern (foto: Per Gliese)

Ligesom Skovsgaards Mølle var Tranekær Mølle pt. "ukampdygtig" – her pga. problemer med vindrosen (foto: Per Gliese)

I Tranekær Mølle findes en fin udstilling om mølleriets historie. Her beundredes bl.a. nogle møllemodeller (foto: Per Gliese)

Bagenbjerg Mølles vingehoved studeredes af kendere – konklusionen blev dog blot, at det ikke *var et Frichs hoved! (foto: Per Gliese)*

Så møllen kunne jo ikke male, men alt det spændende maskineri, der er puttet ind i denne mølle, som er opført så sent som i 1904, blev beskuet med megen interesse.

Nu var det så blevet tid til kaffe, og rammerne om indtagelsen af denne kunne ikke være valgt bedre, det foregik nemlig på Cafe Skovsgaard, tæt på selve godsets hovedbygning.

Frisksmurte boller og lagkage af den bedste slags, var blandt tilbehøret.

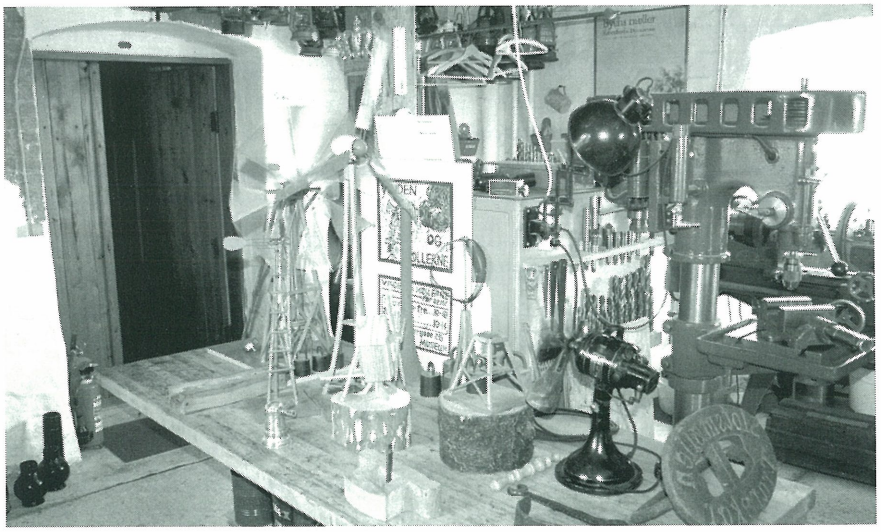
Kursen blev nu sat mod den nordlige del af øen til Tranekær slot, hvor den tilhørende vindmølle skulle besøges.

Tranekær Slotsmølle ligger højt og flot i det Langelandske landskab og har gjort det siden 1846.

Der er i dag et aktivt møllelaug tilknyttet møllen, som arbejder sammen med Langelands Museum, og der males flittigt på møllen. Vinteren 2006 afholdtes der også møllepasserkursus her. Men ved vores besøg var der uheldigvis sket nogle skader på krøjekransen, så møllen kunne ikke køre og ej heller male. Så vi måtte nøjes med at se på denne kæmpe mølles meget inventar og den lille udstilling om vind-

Ole Petersen på Bagenbjerg Mølle har helt alene udført et kæmpe restaureringsarbejde. Hatten mangler stadig, men der er ingen tvivl om, at det nok skal lykkes for Ole at få den lavet (foto: Per Gliese)

Ole Petersen er en rigtig "Ole Opfinder", hvad ikke mindst hans ryddelige og spændende værksted vidner om (foto: Per Gliese)

kraftens historie på øen, der vises i de lokaler, som i fordums tider blev brugt som kornlager/magasinbygning.

Turen gik herefter ad de snoede veje til Bagenbjerg Mølle, hvor eftermiddagens program sluttede.

Møllen, som Ole og Bodil bor og lever på, er beskrevet tidligere i referatet, men årsagen til at vi skulle se møllen igen var, at der var 11 deltagere mere med om lørdagen, som ikke så møllen fredag.

Men endnu engang blev vi beværtet med alt godt til ganen i de hyggelige rammer mellem buske og træer i Bodils velholdte have.

Vandrerhjemmet i Svendborg var nu inden for rækkevidde, og nu skulle vi tilbage og iklæde os festtøjet og blive klar til aftenens festmiddag.

Festmiddagen

Klokken blev 19.00 og alle 45 deltagere mødte op i den store spisesal, hvor en meget flot 3 retters menu ventede os.

Under middagen var der taler fra begge foreningens æresmedlemmer, Paula Løndal Nielsen og Otto Rasmussen, og formanden Jens Søndergaard takkede i sin tale årsmødets arrangører, Bodil Kjærgaard og Søren Hansen for et veltilrettelagt årsmøde, og samtidig ønskede han de to nye medlemmer af bestyrelsen, Kirsten Jervelund og Peter Castberg, velkommen med håbet om et godt samarbejde fremover.

Indimellem blev der sunget de gode gamle møllesange, og en enkel for vores tyske deltagere blev det også til.

Efter spisningen fik vi kaffen serveret i de tilstødende lokaler, med livlig snakken om dagens oplevelser og anden møllesnak.

Der havde været nogle problemer med at sende vores hilsen til vores protektor Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen fra årsmødet, men det lykkedes, og svaret kom lige inden alle drog af sted søndag morgen.

Søndag

Efter morgenmaden søndag konstituerede de bestyrelsesmedlemmer, der var tilbage, sig, og herefter ser bestyrelsen således ud.

Jens Søndergaard (formand)
Søren Hansen (næstformand)
Bodil Kjærgaard (kasserer)
Per Gliese(sekretær)
Heidi Lærke Sørensen
Kirsten Jervelund
Peter Castberg

Efter at selve årsmødet var slut, var der arrangeret besøg på flere Fynske møller: Lille Mølle med arkiv, Egeskov Mølle som kørte og malede mel, og så vidt vides også Dyrehavemøllen, samt Grubbe Mølle.

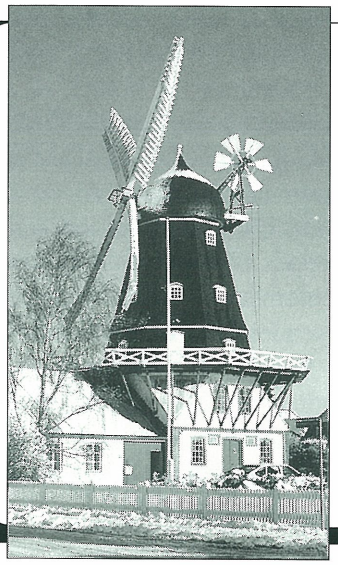
Flere deltagere benyttede sig af dette. På Grubbe Mølle fortalte

De nye bestyrelsesmedlemmer blev straks sat i arbejde – her er det Peter Castberg, der serverer nøddekurve med is under festmiddagen.(foto: Per Gliese)

Niels Erik Jervelund om møllens historie og virke, og de fremmødte blev beværtet af Kirsten Jervelund samt datteren Susanne med både kaffe og hjemmebag samt øl og vand i den hyggelige have, hvor vandets rislen fra vandmøllen satte et beroligende punktum på 3 begivenhedsrige dage i det fynske.

Se flere billeder fra årsmødet på www.danskmoellerforening.dk

RINGSTED MUSEUM OG VINDMØLLE

Ringsted Museum er et statsanerkendt kulturhistorisk Museum for Ringsted Kommune og drives sammen med byens smukt restaurerede vindmølle fra 1814.

Museet byder på:

* LANDSTADEN RINGSTED: Landskab - Mennesker - Erhverv gennem 150 år.
* DET DANSKE GULD - en udstilling om korn og mølleri.
* OMVISNING I MØLLEN ved møller Morten Sørensen.
* SÆRLIGE ARRANGEMENTER OG UDSTILLINGER i skoleferier.
* Åbningstid: Tirsdag-torsdag samt søndag kl. 11-16.
  Januar samt enkelte helligdage lukket.
* Omvisning kan bestilles (min. 10 pers.)

Køgevej 41 · Tlf. 5762 6900
Møller Morten Sørensen: Tlf. 5761 8521 · Mobil 2022 5191

Årsberetning 2005

Inden jeg indleder den egentlige beretning, vil jeg gerne have, at vi mindes de medlemmer, der er døde, siden vi sidst var samlet til årsmøde. Det er:

Børge Bøgelund Petersen, Helenemøllen ved Fåborg
Poul Eriksen, Nyborg
Helge Bay, Slagelse
Ejner Vendelbo Andersen, Måre på Fyn
Kjeld Stigsen, tidl. Kjølsen Mølle.

Skal vi rejse os og udtale et, - Æret være deres minde!

Medlemsstatus
Foreningen har ultimo maj 2006 471 medlemmer, som er ét medlem mere end sidste år. Af disse er de 28 udenlandske medlemmer, som fordeler sig med 9 i Sverige, 6 i Tyskland, 2 i USA, 1 i Norge, 9 i Holland og 1 i Belgien.

At det næsten er det samme tal som sidste år, betyder ikke at der ikke er sket nogen udskiftninger, for det er der. 6 medlemmer er afgået ved døden, 13 har udmeldt sig, mens 19 nye medlemmer er kommet til i løbet af året, og vi vil her benytte lejligheden til at byde dem hjertelig velkommen.

Årsmødet 2005
blev afholdt på Givskud Vandrerhjem, og var et godt årsmøde for de 40 deltagere. På generalforsamlingen om lørdagen fik vi vedtaget de nye vedtægter. Efter frokosten var der som sædvanlig en mølletur, arrangeret af Søren Hansen og Per Gliese, hvor vi skulle besøge tre møller, nemlig Uldum Mølle, Gammelby Vandmølle og Nybjerg Mølle. Turen gik dog også forbi modelmøllerne ved gården »Torgunsminde«. Vi kunne godt have brugt lidt mere tid på besøget, men det var desværre ikke muligt. Om søndagen var der flere af deltagerne, der benyttede dagen til besøg på andre møller.

Bestyrelsesmøder
Som sædvanlig har bestyrelsen holdt 2 bestyrelsesmøder i årets løb, det der afholdes her om fredagen på årsmødet og et møde i november. Sidste år var det den 12. november. Mødet i november var et mammutmøde med 16 punkter på dagsordenen, der spændte lige fra evaluering af Årsmødet 2005 til TIMS symposium i Danmark i 2011.

Den tidligere bestyrelse havde besluttet, at vores sekretær Per Gliese skulle referere de omhandlede emner noget mere fyldigt, og ligeledes hvilken beslutning, der blev truffet, hvorefter det skulle offentliggøres i »Møllen«. Det skete imidlertid ikke, skønt Per havde lavet et stort referat, og jeg ligeledes havde læst dette. Der opstod en fejl, så det ikke kom i bladet. Det vil vi sørge for at det kommer fremover.

Ud over punkterne økonomi og budget, TIMS, annoncer i Møllen og årsmødet 2006, drøftede vi også punktet Dansk Mølledag, som flere mente ikke fungerede, som den skulle. Oprindelig var der en Mølledagskomite med medlemmer fra Møllepuljen og Dansk Møllerforening, men de sidste to år var der, så vidt jeg ved, kun to personer fra Møllepuljen tilbage.

De havde så prøvet på at klare Mølledagen, og det var ikke gået særligt godt, men der var ingen, hverken fra Møllepuljen eller Dansk Møllerforening, der prøvede på at gøre noget ved det, selv om økonomien heller ikke var i orden.

Der forelå intet regnskab for de to sidste år. Det kunne simpelthen ikke fortsætte, så vi sendte et brev til Møllepuljen og de to personer, der havde kørt mølledagen, men vi fik intet svar. Vi prøvede herefter med mail, - heller ikke noget svar. Vi forsøgte igen med samme resultat. Så mente vi, at nu kunne det være nok, og vi sendte et ultimativt brev, hvor vi skrev, at enten kom de frem af busken, eller også gik Dansk Møllerforening i gang med at arrangere Dansk Mølledag.

Da fik vi svar fra Møllepuljens sekretær Rolf Kjær Hansen, og i telefonen aftalte jeg med ham, at vi fik arrangeret et møde. Han fortalte, at de to, der tidligere havde kørt Dansk Mølledag, ikke ønskede at være med mere, hvorfor vi på stedet lavede en ny Mølledags-komite, der kom til at bestå af Rolf Kjær Hansen fra Møllepuljen, Bente Christoffersen fra Lumsås Mølle, som også tidligere har været medlem af komiteen, og Per Gliese og jeg. Vi holdt derefter et møde i Lumsås hos Bente, og her aftalte vi, hvordan vi skulle gribe sagen an. Vi havde tillige en god rådgiver i Lise Andersen, som tidligere har været medlem af mølledagskomiteen. Hun gav gode råd med hensyn til økonomi og deadline, og har på alle måder været en god støtte. Lise havde, medens hun var medlem, lavet en tidsplan, der fortalte hvad og hvornår de enkelte funktioner skulle udføres. Med nogle få ændringer brugte vi denne plan. Alle gik nu i gang med det job, de havde fået tildelt, og her var det især Per, der fik travl med at skrive til forskellige fonde om økonomisk bistand til de udgifter en sådan mølledag kostede. Vi havde lavet et budget, som var ca. 14.000 kr. iberegnet en gæld på ca. 1.000 kr., som vi overtog fra den gamle mølledagskomite.

Vi skrev til 9 fonde og de 4 svarede os positivt. Disse 4 fonde, som er Augustinusfonden, Danfoss, Mads Clausens fond, Tuborgfondet og Møllerens Fond, det der tidligere hed Munke Mølles Fond, donerede os tilsammen et beløb, så vores økonomi også er i orden. Det sidste punkt på denne køreplan var udsendelsen af materialet til de deltagende 100 møller, et job som var overladt til mig. Efter forskellige problemer med at skaffe paprør til forsendelserne og rulle materialet og fylde det i paprøret, påsætte modtageradresse og afsender samt slikke på 200 frimærker og klistre dem på og få det hele afsendt, så var processen overstået.

Jeg vil gerne sige her, det har været et godt team. Alle gjorde, hvad de skulle til punkt og prikke, og for det vil jeg gerne sige en stor tak til Bente Christoffersen, Rolf Kjær Hansen, Per Gliese og Lise Andersen.

Af andre punkter kan jeg nævne at jeg har haft nogle samtaler med nogle møllelaug, der har problemer med forsikring af deres møller. De havde fået en slem forskrækkelse, da de i år modtog opkrævning fra forsikringsselskabet på deres forsikringspræmie. Den viste sig at være steget meget væsentlig siden sidste år. I ét tilfælde var det en stigning på ca. 900 %, fra ca. 2.000 kr. om året til 19.788 kr. Hvorledes skal et møllelaug på under 10 medlemmer kunne klare en sådan udgift? Det kan de selvfølgelig ikke. De har forsøgt andre muligheder, men har indtil i dag ikke fundet nogen løsning på problemet. Det betyder, at møllen i dag står uden forsikring af nogen art, så hvis katastrofen skulle ske, at den går hen og brænder eller tager stor stormskade, så må man nok se i øjnene, at den ikke bliver genopført. Og den er ikke den eneste, der har dette problem, - andre møllelaug har sagt det samme. Her er et punkt, hvor vi som møllernes forening, må prøve på at finde en løsning. Vi har i dag besluttet, at vi vil se at få fat i de møllelaug og mølleejere, der har sådanne problemer og så gå samlet til forsikringsselskaberne.

Jeg vil tillige i denne beretning omtale Møllerforeningens efterårstur, som i 2005 gik til Nordrhein-Westfalen. Jeg vil ikke her gå nærmere ind på turen, da Per i Møllen nov-dec. 2005 og jan-feb. 2006 har beskrevet den i sin fulde udstrækning, men her bare sige en stor tak til Lise Andersen, for en god og vel tilrettelagt tur. Vi har jo besluttet at disse ture skal arrangeres hvert anden år, så i år er der ingen efterårstur, men vi håber at kunne lave en i 2007.

Efter mange år i bestyrelsen har vores næstformand Jørgen Hansen og vores administrator Stig Agerbo valgt at stoppe. Jeg vil gerne sige jer en stor tak, for det arbejde I gennem årene har ydet i Dansk Møllerforening, ligeledes en stor tak til hele bestyrelsen for et godt samarbejde. Sidst men ikke mindst skal der også lyde en stor tak til vores redaktører Lise Andersen og Per Gliese, for det store arbejde de har ydet i foreningen og vores blad Møllen, som jeg syntes er blevet et af de flotteste og bedste foreningsblade i Danmark.

Jens Søndergaard
formand

Grubbe Vindmølle

– historien om en katastrofe, der blev vendt til noget rigtig godt

Af Lise Andersen

Decemberstormen i 1999 og januarstormen i 2005 har lært os en masse om, hvor vigtigt det er at sikre vores vindmøller mod stormskader. Mange møller led skade pga. manglende eller dårligt vedligeholdte krøjeværker, manglende kæder på svansen, ingen eller dårlig sikring af hattehjulet osv.

På Grubbe Mølle lærte man til gengæld, at lige meget hvor godt man forsøger at sikre sig, så er helgardering ikke muligt! Grubbe Mølles krøjeværk *var* velholdt, møllen stod *ikke* i bagvind, og den *var* forsynet med kontrakæder – alligevel kunne vindstødene slide kæden over og skubbe hatten rundt, så møllen kom i bagvind. Stormen buldrede så højt, at man end ikke i møllegården hørte, da vindfanget med aksel og hattehjul bogstavelig talt blev blæst ud af hatten og faldt til jorden.
Siden 1999 har familien Jervelund, der ejer Grubbe Mølle, sammen med Grubbe Mølles Venner kæmpet for at skaffe midler til restaureringen. Det har været hårdt arbejde og blev først muligt ved en større privat donation.

Undervejs blev man enige om, at møllen igen – ligesom ved opførelsen – skulle være selvkrøjende og selvsvikkende. Og da man nu var ved at undersøge, hvordan møllen tidligere har set ud, besluttedes det, at den også skulle have sine oprindelige farver med gule vingearme, hvide klapper og røde trækstænger og edderkop, samt rød/hvid vindrose. Måske er de gule vinger et fynsk træk? I hvert fald siges både Ulbølle og Øxnebjerg vindmøller også at have haft gule vingearme.

I tidligere numre af »Møllen« har vi rapporteret om de fremskridt, som restaureringsarbejdet gjorde på møllebyggernes værksted. Der blev skåret nye vinger – af de største stammer, der nogensinde er opskåret på Specialsavværkets sav, lavet en nyt hattehjul og vindrose, og endelig blev hatten repareret og fik nyt tagpap. Den 23. juni var alt klart til at blive samlet.

Opsætning af møllehat og vinger
Fredag den 23. juni var Kirsten og Niels Erik Jervelund tidligt oppe – det er de nu altid, men denne dag var noget helt særligt. Markarbejdet skulle overstås inden morgenbrødet til møllebyggerne skulle hentes kl. 6, og kl. 7 forventedes kranens ankomst; Niels Erik Jervelund skulle interviewes til fjernsynet, og Kirsten skulle smøre masser af madder, og oven i det hele havde de undertegnede til at gå i vejen.

Ved 6.30-tiden begyndte møllebyggerne fra Møllebygger John Jen-

sen Aps så småt at finde stropper og andet grej frem og gøre klar til nedtagningen af den midlertidige hat.

Lidt over 7 ankom kranfører Jens Mikkelsen fra BMS i Odense i »100-tonneren« med det sigende navn: Big Lady. Til trods for meget lidt plads på de små veje ved møllen, blev kranen elegant manøvreret ind på møllens grund, hvor den var kørt i stilling kl. 7.24 – præcis samtidig med at vognmand Edmund Kristiansen fra Glamsbjerg ankom med vingerne. Chaufføren havde overnattet på møllebyggerens værksted og var kørt fra Odsherred ved 5-tiden.

Herefter skulle kranen stabiliseres og rigges til, før vingerne som det første blev løftet af lastbilen. Dernæst blev den midlertidige hat løftet ned, mens krondrevet blev trillet ud af møllen og forsynet med stropper. Krondrevet var oppe og på plads kl. 8.40, og nu begyndte så den mere alvorlige del af festen.

Hatten skulle stroppes op. En møllehat med en tung vindrose bagerst og en skråtliggende aksel med et ligeså skråtstående hattehjul er ikke sådan at finde tyngdepunktet af, og hatten skal hænge helt i vater, når den løftes op på plads. Kæder og stropper blev placeret og vindrosen blokeret, og så kom det spændende øjeblik, hvor kranen forsigtigt strammede kæderne, og møllebyggerne kontrollerede, at hatten hang rigtigt. Det tegnede fint - efter kun to

De knap 23 m lange og 1,2 tons tunge gule vingearme blev som det første løftet ned på jorden.

Susanne Jervelund og hendes to småpiger fulgte opmærksomt arbejdet sammen med Troels Westrup, der ved en betydelig privat donation havde været med til at sikre økonomien i projektet. Troels Westrup kom selv i lære som møllebygger i 1934, og glædede sig over at se de dygtige yngre kolleger udfolde sig.

Grubbe Mølle

PRESENNING FABRIK OG SEJLMAGERI
SKRIFT PÅ PRESENNINGER
EGET SKILTEVÆRKSTED

a.g. poulsens eftf. I/S

GRØNTTORVET 290 · 2500 VALBY
TLF. 3630 0290 · FAX 3630 3010

Vi har 25 års erfaring i sejlmageri og har blandt andet leveret over 60 sejl til følgende møller:
Fuglevad · Grubbe Mølle · Holbæk Stubmølle · Karlstrup Stubmølle · Kolby Kås · Lindau, Tyskland · Lumsås · Maderup · Nr. Jernløse · Peine, Tyskland · Sillerup · Trente Mølle · Vennebjerg Øster Klit Stokmølle · Pibe Stubmølle m. fl.

mindre justeringer kunne hatten løftes fra sit underlag. Fra den slap underlaget kl. 9.24, og til den sad på toppen af møllen gik nøjagtigt 8 minutter! De sidste par minutter var der heftig aktivitet inde i hatten, hvor håndværkerne skulle sørge for, at den kom ned på plads uden at nogle af dens ædlere dele blev beskadiget.

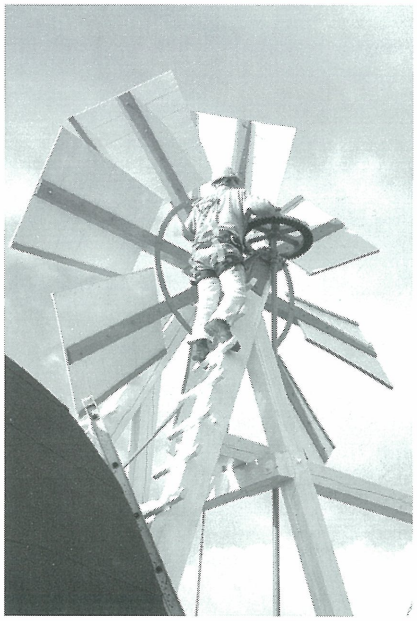
Nu kunne stropperne fjernes, og de to jerndragere, som havde været anbragt i hatten til at løfte i, blev hejst ned – første akt var overstået, og alt var gået som en leg.

Herefter var det vingernes tur. Først blev der sømmet forbud på vingerne med noget, der så større ud end 7-tommers søm. Et stykke træ blev sømmet fast på tværs, for at vingen ikke skulle glide ud af den strop, som den skulle løftes i.

Nu blev de mange filmende og fotograferende tilskuere vidner til et mindre akrobat-nummer, idet møllebygger Michael Jensen krøb ud af stormlugen og op på vingehovedet. Makkeren Thomas Petersen havde et fast tag i hans sele, indtil sikkerhedslinen var gjort behørigt fast i en dertil indrettet krog på hatten. Stående på vingehovedet skulle Michael Jensen styre vingen ned gennem vingehovedet. Det har han prøvet utallige gange, men vist aldrig med en vinge, der var så tyk på midten, og nu var det så oven i købet begyndt at blæse, så der skulle bruges mange kræfter på at styre den tunge vingearm. Det gik dog fint til en begyndelse, men pludselig ville armen ikke længere. Den måtte op og høvles til, mens møllebygger John Jensen og hans svende hev sig i håret og sammenlignede vingetykkelsen med deres skabeloner, og skabelonerne med vingehovedet – målene var gode nok, men det viste sig, at der nede i vingehovedet var en lille støbefejl, ikke noget særligt – men nok til at vingearmen ikke kunne passere. I tredje forsøg lykkedes det, og Michael Jensen kunne som en anden flue stå næsten vandret ud i luften, mens kilerne blev slået i.

Heldigvis gjorde indervingen ikke knuder, men gled igennem i første forsøg. Til sidst blev ladestokken til selvsvikkeren løftet op. Det er det rundjern, der forbinder edderkoppen foran på vindfanget med kvarthjulet på hattens bagside. Ladestokken skal passere gennem et hul på vingehovedet og derfra gennem huller i begge vingearme og ind i et hul, som er boret på langs gennem akselen. Det kan være nøjagtig ligeså drilagtigt, som at samle et gammeldags kravetøj med en kraveknap, så der var tydelig lettelse at spore i ansigtet på møllebygger John Jensen, da ladestokken smuttede ind i første forsøg. Nu var dagens opgaver tilendebragt, og fra hatten slap jorden, og til ladestokken var på plads, var der gået 2 timer og 50 minutter.

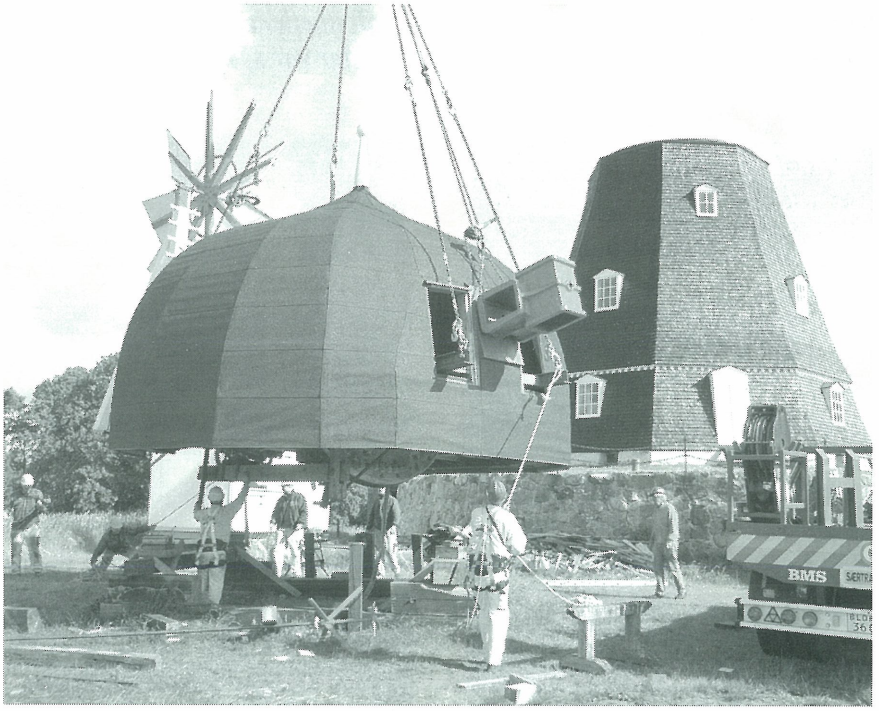
Klokken 12.20 kunne man ved fælles hjælp hejse det gigantiske

Thomas Petersen tjekker, at vindrosen er sikret før det store løft.

Kranfører Jens Mikkelsen styrede sin Big Lady med rolig og sikker hånd.

Da møllehatten kl. 9.24 blev løftet fra underlaget, hang den præcist, som den skulle, og det tog kun 8 minutter at få den sat på plads.

flag, som Big Lady medbragte – 120 m² Dannebrog vajede mod en smuk blå midsommerhimmel fra kranens ca. 60 m høje teleskoparm (to gange rundetårn) og fik pludselig den ellers ret store hollandske mølle til at se meget lille ud.

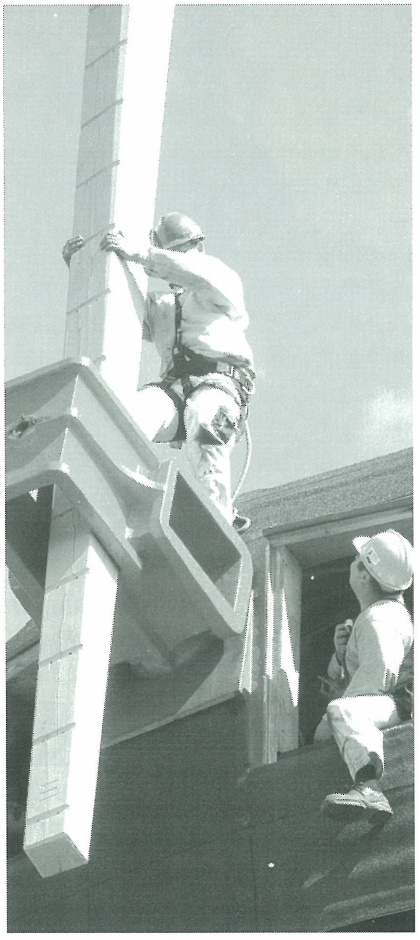
Herefter var der stor afsætning på Kirsten Jervelunds mange pålægsmadder. Michael Jensens 6-årige søn var glad for at have far nede på jorden igen og mente, at far var »sej«. Det var vi flere, der var helt parate til at skrive under på! Men som i alle andre »forestillinger« afhænger succesen også af de mange, der arbejder uden for scenen. Møllebygger John Jensen, der sammen med kranføreren Jens Mikkelsen ledede slagets gang, havde ikke mindre end 6 svende i gang. To af dem er nyansatte dygtige polske tømrere, som for første gang overværede et hatteløft.

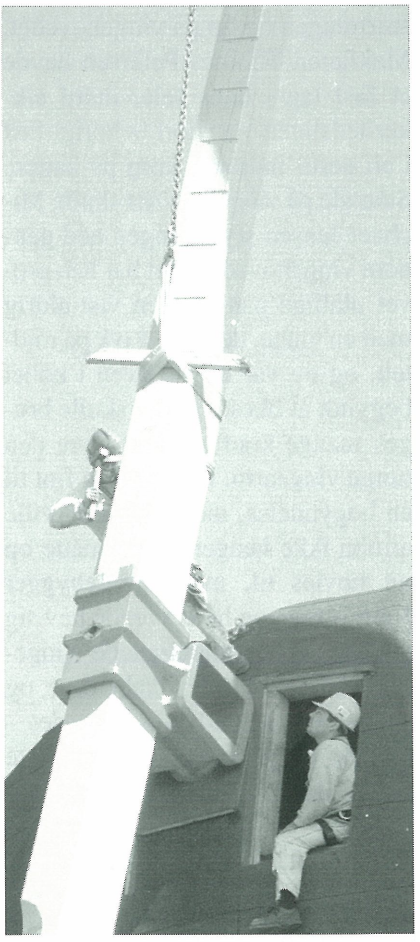
For en uindviet kan det virke som rent kaos, når møllebyggerne styrter rundt imellem hinanden inde i hatten lige før den er helt nede på plads, men der var system i alt, og der opstod ingen skader.

Thomas Petersen havde et fast greb i Michael Jensen sele, mens sidstnævnte gjorde sig fast til en krog i taget.

Michael Jensen styrede vingen gennem vingehovedet, mens Thomas Petersen havde radiokontakt med kranføreren.

Tredje gang er lykkens gang, og stående næsten vandret ud fra møllehattens tag kunne Michael Jensen endelig slå kilerne i.

Grubbe Mølle

Nævnt første gang i 1508, og senere kendt som fæstevandmølle under Hvedholm, der senere indgik i grevskabet Brahes-minde. Første kendte fæster (1610) hed Poul Poulsen.

Vandmøllen ligger 14 m o.h. og får sit vand fra Kildemose i Svanninge Bakker (18 m o.h.). Opstrøms på samme vandløb lå Svanninge stampemølle (nu i Den Gamle By i Århus) og længere nede Gl. Horne Mølle.

Vandmøllen blev købt til selveje af H. Illum i 1876. Denne ejede kun møllen i fire år, før han solgte den til Anders Peder Nielsen Ploug, der i 1892 købte en vindmølle i Nykøbing-Sjælland (opr. opført i 1832) og lod den opstille ved vandmøllen som hjælpemølle.

Vindmøllen var efter 1892-standard særdeles veludstyret med selvsvikker og selvkrøjer, to skallekværne m.v. Noget tyder på, at de selvsvikkende vinger oprindeligt har været fjedersvikkende (et engelsk opfundet system, der er ældre end edderkoppen).

I julestormen i 1902 havarerede møllen, selv om man for at bremse den ned malede alt det korn, man havde – og da det slap op, malede man grus!

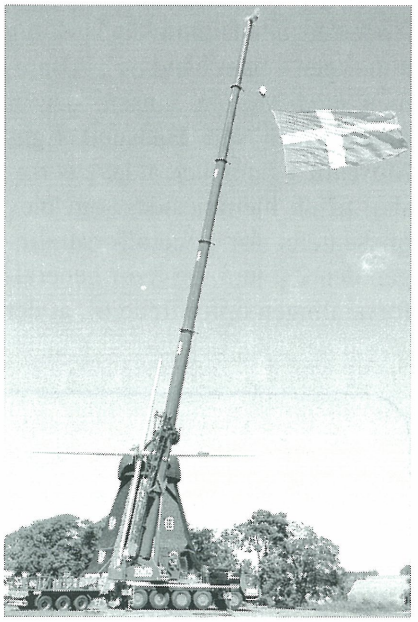
Måske er det efter dette havari, at møllen fik den nuværende svikkemekanisme med edderkop?

Ved en senere lejlighed, hvor vindrosen løb løbsk, blev Nationalmuseets møllelaboratorium involveret i restaureringen, og i 1978 valgte de da at udskifte de selvsvikkende vinger med sejlførende vinger, hvad den altså aldrig tidligere havde haft. Senere blev også vindrosen erstattet af et manuelt krøjeværk.

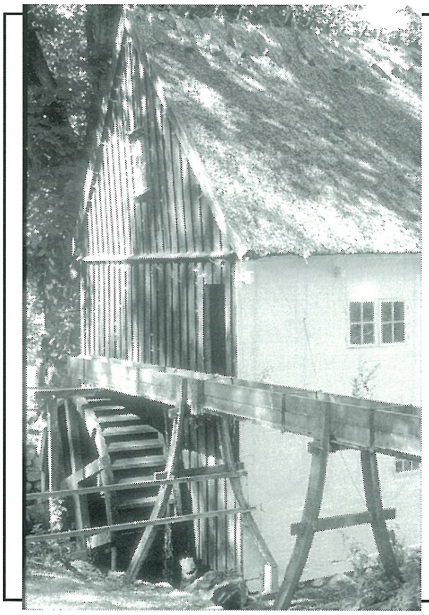
I dag fremstår møllen atter som den var, da den indtil ca. 1960 var i daglig drift.

I ugen efter Skt. Hans er klapperne blevet monteret på vingerne, og i skrivende stund mangler blot nogle få justeringer, før Grubbe Vindmølle igen er køreklar. Da møllebyggerne afprøvede lukningen af klapperne, lød det karakteristiske smæld, og Niels Erik Jervelund, som befandt sig i møllegården, kom ilende som skudt ud af en kanon – til trods for, at møllen nu i næsten 30 år har haft sejlvinger, havde han straks genkendt lyden af klapper, der lukkes.

Intet er så skidt, at det ikke er godt for noget! Stormskaden har nu betydet, at vindmøllen er blevet gengivet sit oprindelige udseende med gule vingearme, selvkrøjer og selvsvikker, og den er simpelthen flottere, end den har været i årevis. Så nu er der kun tilbage at ønske »god vind« for familien Jervelund og Grubbe Mølles Venner. I en tid, hvor alt for mange møller forfalder og rives ned, bør vi være taknemmelige for, at der trods alt stadig er mølleejere, der føler sig så ansvarlige for den kulturarv, som de på den ene eller anden måde er blevet betroet, at de både vil kæmpe for den og give os andre adgang til den.

Da det mægtig store flag blev hejst i kranen, så den ellers ret imponerende vindmølle pludselig så lille ud.

TADRE MØLLE

Tadre Mølle drives i dag som 1800-tals møllegårdsmuseum og naturcenter under Roskilde Museum med fokus på Elverdamsdalens spændende kulturmiljøer (masser af møllehistorie, Sjællands største kilder og herregården Aastrup i nærområdet). På møllegården kan man bl.a.

- x se udstillingen "Elverdamsdalen og møllerne" og opleve 1800-tals møllen i funktion
- x nyde lægeplantehaven og kålgården og vandre ad de smukt anlagte trampestier
- x bestille en omvisning med fortælling om dalen og demonstration af vandmøllen
- x bestille undervisning med temaer bl.a. omkring 1800-tals gården og vandenergi
- x overnatte på naturlejrpladsen (større grupper skal forudbestille)
- x forfriske sig med kaffe og kage m.m. i møllecaféen (større grupper skal forudbestille)

Åbningstider 2006: 13.-17/4 (påske), 1/5-30/6: weekends og helligdage. 1/7-15/8: Alle dage. 16/8-31/10 : weekends, samt alle dage i uge 42. Alle åbningsdage kl. 12-17.

Læs mere om møllens historie, undervisningstemaer, særarrangementer, aktuelt nyt, priser, mølleforening m.m. på www.tadremoelle.dk

Tadre Møllevej 23, 4330 Hvalsø. Tlf. : 59194001 / 40356187. tadremoelle@post.tele.dk

Dansk Møllerforening går på nettet

Efter i mere end 120 år altid at have meddelt sig skriftligt til medlemmerne gennem bladet "Møllen", tager foreningen med de stolte traditioner nu også et nyt medie i brug. Når dette blad er kommet på gaden, vil man kunne finde foreningens hjemmeside på Internettet under navnet www.danskmoellerforening.dk

Bestyrelsen har i flere år ytret ønske om, at der skulle laves en hjemmeside, uden at der derfor skete noget. Da Møllens redaktør, Lise Andersen, er en utålmodig sjæl, tog hun sagen i egen hånd og gik sammen med Morten Jensen, der er medarbejder ved Hadsund Egns Museum, i gang med at lave et forslag til en hjemmeside, som blev præsenteret for generalforsamlingen den 23. juni, og hvor generalforsamlingen opfordrede til, at der blev arbejdet videre på hjemmesiden.

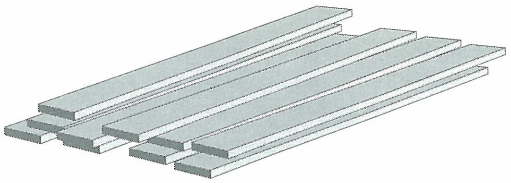
Morten Jensen har tidligere arbejdet i et firma, der producerede hjemmesider, og han har stået for programmel og den tekniske indretning af hjemmesiden, så den er let at opdatere - også for folk, der ikke er EDB-nørder. Det design- og indholdsmæssige har Lise Andersen stået for.

Hjemmesiden erstatter på ingen måde bladet, som vore læsere heldigvis er glade for, men er tænkt som et supplement hertil, og som en ny måde at få kontakt med såvel gamle som nye og potentielle medlemmer på. Det er også tænkt som et medie, hvor medlemmer kan komme i dialog med hinanden, uden at der behøver at gå to måneder mellem indlæggene, som det er tilfældet med bladet »Møllen«.

Hjemmesiden er indrettet med det for øje, at den skal være nem at finde rundt på – overskuelig og alligevel spændende at gå på opdagelse i.

Først præsenteres foreningen: dens historie, dens vedtægter, bestyrelsen og dens medlemsblad »Møllen«. Dernæst er to menupunkter viet til afholdte og kommende arrangementer i foreningen.

Herefter er der et menupunkt, der hedder Mølledag, og som erstatter den tidligere hjemmeside www.molledag.dk der nu lukkes. Det er planen, at der fra listen over de deltagende møller skal være links til en side med billede af møllen og de væsentligste oplysninger om den. Møller, der deltager i Dansk Mølledag, må

GULVBRÆDDER
EFTER ØNSKE

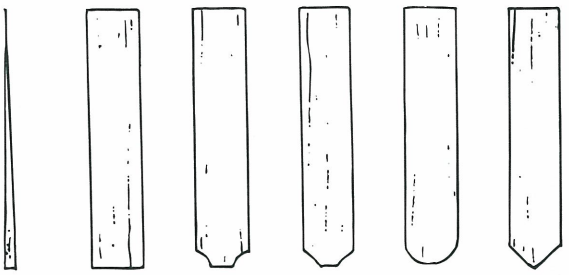
- Fyr, gran, lærk, bøg og eg m.m. bredder op til 250 mm eller måske lidt mere
- Altid 3.000 m³ snedkertræ på lager
- Vi har det alle andre har – og lidt til
- Eget maskinsnedkeri
- Specialopgaver efter ønske
- Spørg os næste gang

KROERS TØMMERHANDEL A/S
Lyøvej 7 • 5800 Nyborg • Tlf. 6531 1213

thorslunde aps TRÆ
Kundbyvej 20
4520 Svinninge
Tlf. 5926 4044
Fax 5926 4349

Tagspån

35 års erfaring
Eg – Lærk – Thuja – Standardspån
Spåner efter eget ønske

gerne begynde at sende billeder (helst digitale) og oplysninger om byggeår, mølletype, maskineri, mål etc. Man kan gå ind på menupunktet Dansk Mølledag og finde nr. 74, Havnø Mølle, og se hvilke oplysninger, der kan være relevante at sende. Oplysninger og billeder kan sendes via hjemmesiden, eller de kan sendes på
E-mail: moellen@gmail.com.

Af hensyn til dem, der er fascinerede af møller uden dog at vide så meget om mølleriets historie, vil der som et særligt menupunkt også blive lagt en kort gennemgang af dansk mølleris teknologiske udvikling på siden.

Hjemmesiden skal ikke blot kommunikere foreningens budskaber ud til medlemmerne, men også modsat. Derfor vil en del af hjemmesiden være interaktiv. Det betyder, at man selv kan oploade billeder og tekster direkte fra hjemmesiden. Disse billeder og tekster kommer dog først på siden, efter at de er godkendt af webmaster Lise Andersen – en foranstaltning, der er valgt for at undgå misbrug til mere eller mindre obskøne eller ulovlige ting.

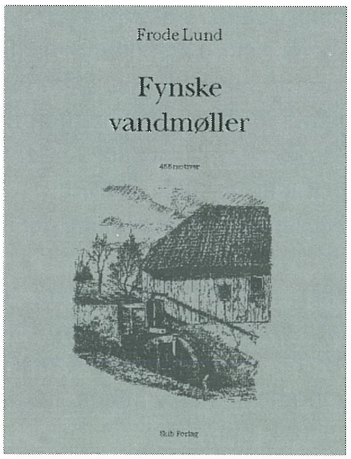
Man kan indsende oplysninger om arrangementer på ens mølle, som så vil ryge ind under menupunktet »Arrangementskalender«, ligesom man kan efterlyse eller fremlyse reservedele til møller, møllesouvenirs og bøger under menupunktet »Medlemmernes forum«. Forummet kan også bruges, hvis man har set et eller andet spændende i en mølle, som man gerne vil have andres kommentarer til – mulighederne er mange, og det er brugerne, der sætter dagsordenen under dette menupunkt.

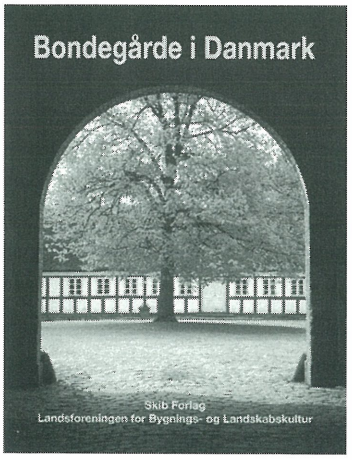
Har man taget et flot møllebillede, som man gerne vil dele med andre, kan man sende det til »Billedgalleriet«.

Alle – medlemmer såvel som ikke-medlemmer – kan sende materiale til siden; de eneste forudsætninger for at få det bragt er: at det er relevant for vores medlemmer, at det ikke er kommercielle reklamer, og at man selv har ophavsrettighederne til de tekster og billeder, man sender. Anonyme eller injurierende henvendelser slettes med det samme.

Sidens kvalitet og funktionalitet afhænger af brugerne, så vi ser frem til, at I vil prøve siden af og melde tilbage om, hvad der er godt, og hvad der er mindre godt. Især ser vi frem til, at I selv melder jer med stof til siden! Vi høres ved på www.danskmoellerforening.dk !

LA

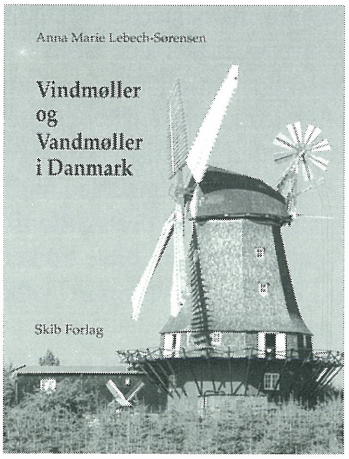

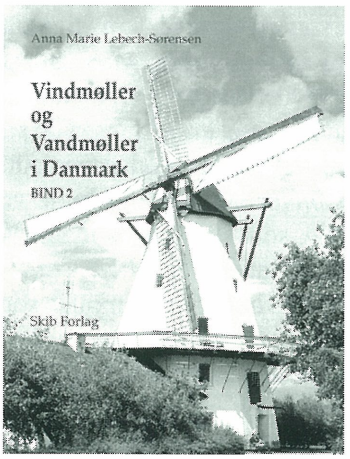
Anna Marie Lebech-Sørensen
Vindmøller og Vandmøller i Danmark
Møllerne beskrives indgående udfra tekniske, historiske – herunder personalhistoriske – samt bygnings- og landskabsmæssige særpræg.
Hvem byggede møllen, munkene, kongen, greven eller en bondemand, hvornår blev møllen købt eller solgt.
Møllerne er illustreret med mange farvefotos.
Forord ved H.K.H. Prins Henrik.
Bind 1 indeholder 240 sider, indbundet 298 kr.
Bind 2 indeholder 228 sider, indbundet 298 kr.

Frode Lund
Fynske Vandmøller 455 motiver
Frode Lund arbejdede fra 1936 systematisk på at skildre de 325 vandmøller, der dengang var på Fyn, og hans fine pennetegninger har stor historisk værdi, da kun få af de gamle vandmøller er tilbage.
»En af de skønneste bøger om Fyn«, skrev Fyns Tidende i 1977, da bogen udkom første gang.
Ny udgave 420 sider, indbundet 385 kr.

Bondegårde i Danmark
Bogen giver et billede af de mest karakteristiske bondegårde, og ved at sætte focus på arkitektoniske kvaliteter får læseren et indblik i, hvorfor netop denne eller hin bondegård er bevaringsværdig for eftertiden.
Udgivet i samarbejde med Landsforeningen for Bygnings- og landskabskultur.
160 sider gennemillustreret med Torben Lindegaard Jensens dejlige farvefotos, indbundet 298 kr.

Skib Forlag
5771 Stenstrup · Tlf. 62 26 33 58 · www.skibforlag.dk

Nyt fra Møllelaugene

Møllepasser kursus på Sillerup Mølle

En dag, som startede med solskin og næsten ingen vind, hvordan kan man så lave møllepasserkursus? Det var min tanke, før vi skulle mødes på Sillerup Mølle kl. 9.00.

Møllebygger John Jensen og Anders Friderichen havde programsat dagen med 13 mand fra Sillerup Mølles Venners aktive medlemmer. Den yngste deltager, Mads, er 16 år og den ældste 72 år. Dog må man sige, at Anders Friderichen var den ældste, lige fyldt 80 år, og med en entusiasme og energi for møller, der smittede af på møllevennernes engagement igennem hans fortællende og direkte tale til den enkelte deltager.

Møllepasserkurset startede med morgenkaffe og friske rundstykker, en sang »Velkommen i den grønne lund«, og en præsentation af alle deltagere. Kursisterne blev delt op i to grupper. Det ene hold fulgte med John Jensen op i toppen af møllen for at starte her og derefter ned i møllen for at se, høre og føle på alle de væsentlige dele i møllens mekanik, og hvad der skulle til for at vedligeholde og have sikkerheden i orden i en velsmurt, velkilet og gangbar mølle.

John fortalte med sin store viden og erfaring, hvordan vi skulle sørge for at kile vores vinger om, smøre tænder og stokke med talg og 30 % bivoks, så mølleværket kunne summe som en sagte bi. Lytte til møllen! som Anders sagde. Man kan høre, om møllen har det godt og kører rigtigt. Få renset krøjekransen og smurt med det rigtige konsistensfedt, så det bliver nemmere at krøje vores mølle, som skal krøjes manuelt fra svikstillingen.

Anders underviste i møllen som et monument og en kulturarv, der var vigtigt at bringe videre til børn og voksne, om hvordan man i gamle dage skaffede sig det daglige brød gennem hårdt og slidsomt arbejde.

På møllepasserkurset på Sillerup Mølle fik deltagerne også øvelse i at binde halvstik (Foto: Willy Freee)

Hvor vigtigt det er at have et godt fællesskab og fælles forståelse i møllelavet for møllens drift, vedligehold og sikkerhed omkring det at køre med den, og vise den frem for et interesseret publikum.

En dejlig møllefrokost blev indtaget med stor appetit kl. 12.00 lavet af Ella, som serverede i den bedste restaurantstil. Vi fik alle en velskrevet og uvurderlig møllepasser håndbog, som jeg ved vil blive en god hjælp i dagligdagen, når vi skal køre med og vedligeholde møllen. En rigtig god og lærerig dag for alle og en stor Tak til John og Anders for deres ildsjæle og engagement.

Kærlig mølle hilsen
Willy Freese, Sillerup Mølle,
www.sillerupmoelle.dk

Herluflille Mølle »forgyldt«

På åben-mølle-dagen, søndag, mødte formand og hele bestyrelsen for Næstved Landbofond (NL) op. Find Svendsen, som formanden hedder, trak en stor check op af inderlommen. Hele 50.000 kr. havde han med til møllelauget, så vi kan fortsætte arbejdet med at renovere den gamle mølle.

NL har ikke været videre kendt i offentligheden. Det bliver den nok nu. For den har fået penge på kistebunden. Et søskendepar, Ella og Oluf Jensen, Toksværd, har givet hele deres formue til fonden.

Find Svendsen sagde, at det er helt i de tos ånd at støtte vores arbejde med at skabe et arbejdende mølle-museum.

Møllebestyrelsen har travlt for tiden. Vi er i fuld gang med at skære træ, eg og lærk, ud til omgangen, som tømreren kommer og laver senere på sommeren. Til september skal hatten løftes af. Den vejer 6-7 ton. Så skal den køres til Vig, hvor møllebyggeren, John Jensen, skal reparere den.

Formanden for Næstved Landbofond, Find Svendsen, overrækker Herluflille Møllelaugs formand Peter Castberg (til venstre) 50.000 kr. til møllens fortsatte restaurering (Foto: Per Gliese)

Vi har været i Stenskoven for at udpege 3 store lærketræer, som skal laves til møllevinger. Det foregår også i Vig hos møllebyggeren. De 3 lærketræer er en sponsorgave fra Herlufsholm Skovdistrikt.

Næste trin bliver at sætte det indre maskineri i stand. Det er for så vidt intakt, men har ikke været i funktion i mange år, og skal derfor gås efter og defekte dele skal udskiftes og nogle justeres inden mølleriet kan køre optimalt.

Endelig har vi planer om et møller-kursus, så flere af laugsmedlemmerne kan lære at betjene møllen.

Søndagen gik meget fint. Ud over den store check kunne vi glæde os over et stort fremmøde, godt vejr og nye medlemmer af lauget.

Ugen før mølledagen havde møllelauget besøg af 12 personer fra Skamstrup Møllelaug. De fik set, hvor langt vi var nået i vores restaurering, og desuden vakte den store rundsav, som er i tilknytning til møllen, også stor interesse.

Helge viste rundt og demonstrerede saven, som bruges til savning af træet til den nye omgang.

Slutteligt var der fælles kaffe og øl ved møllen, hvor snakken gik, og der blev udvekslet mange gode ideer og råd for vores løbende restaurering.

Jens Lyhne
Herluflille Møllelaug

Mølledag 2006 på Kelddal Mølle

Det er nu 7. gang, vi holder »Åben mølle«, og vi kan kun glæde os over stor interesse for såvel vores mølledag som vores mølleprojekt. Mange har fulgt vort arbejde gennem årene, og nye kommer til. Dog har vi tidligere haft større fremmøde, end det var tilfældet i år.

I møllehuset stod den nyrenoverede stenkværn anno 1892 klar til at male både hvede og spelt, og alt fungerede bare helt perfekt

Den helt specielle lyd, der kommer fra det lavloftede møllehus, når de store tandhjul med knik og knak, men yderst præcist, går i hak med hinanden, kan nok slå hul på spørgelysten hos folk med møllehjerte. Og der blev stillet mange spørgsmål, som vi i Møllekredsen forsøgte at besvare så godt som muligt.

På gårdspladsen arbejdede vikingesmeden Peter Jensen fra Nibe ved essen, godt hjulpet af sin søn på 11 år. Også møllebygger Nikolaj Madsen fra Vibæk Mølle, der havde lagt vejen forbi, tog fat ved essen, hvor han gik i gang med at smede hængsler til loftslugen, der hvor hejseværket senere skal placeres.

Også i cafeen på gårdspladsen var der livlig aktivitet. Traditionen tro bryggede vi kaffe og solgte den snart berygtede møllelagkage i stor stil. Men også det hjemmebagte speltbrød var et hit i cafeen.

Eftermiddagen blev fulgt op med traditionel dansk spillemandsmusik leveret af Rebild spillemændene på henholdsvis harmonika og violin.

Arbejdet udført af møllevenner

De sidste 7 år har den gamle mølle i Halkjær Ådal gennemgået en stor forvandling i form af en nænsom og original restaurering. Et arbejde, der er udført ved utallige vederlagsfri arbejdstimer af møllevenner, samt med støtte fra enkelte fonde og Nordjyllands Amts projektmidler til natur- og kulturmiljøopretning.

Da vi i 1994 overtog møllen, bar alt præg af håbløs glemsel og forfald. Vi vidste intet om møller, men fandt hurtigt ud af, at det forpligter at bo på en gammel vandmølle. Ideerne tog form lidt efter lidt. Og da kontakten kom til de rette folk, kun ne vi i sommeren 1999 for alvor begynde et større og næsten uoverskueligt restaureringsprojekt, som dengang blev delt op i 3 etaper. Da vi nu kan male korn, er de 3 mål indfriet, og så må vi se, hvad muligheder fremtiden vil bringe.

Venlig hilsen
Karen Tejlmand,
Kelddal Mølle

Møllenoter

Ved Per Gliese

Redning eller nedrivning?

Søby mølle på Ærø er i så dårlig forfatning, at en restaurering er en hastesag

Når det blæser kraftigt, flyver halmen rundt i kvarteret omkring Søby Mølle. Møllens tilstand er så dårlig at en total restaurering må i gang inden for det næste år.

Hvis det ikke kan finansieres, så ser bestyrelsen for Søby Møllefond ingen anden mulighed end at rive møllen ned. Derfor starter bestyrelsen nu en kampagne for at skaffe de ca. 600.000 kr., som restaureringen vil komme til at koste.

Da denne mølle i 125 år har været byens vartegn, håber møllebestyrelsen, at både erhvervsliv og private vil støtte projektet, og da møllen ikke er fredet er disse muligheder plus fonde den eneste vej at skaffe pengene på.

Søby værft har som de første lovet at støtte projektet med 50.000 kr i kontanter, og desuden har de lovet at støtte i form af frivillig arbejdskraft, når man når så langt.

Dette skal foregå på den måde, at de ansatte kunne arbejde 3 ekstra timer på værftet, så vil lønnen, i stedet for at blive udbetalt, gå ind i en pulje til møllefonden, og værftet vil stille tømrere til rådighed for de opsparede penge.

Møllefonden og lederen af Ærøskøbing Museer, Karen Margrethe Fabricius, går nu i gang med at søge fonde, og desuden bliver der arrangeret indsamling på øen for at skaffe de mange penge, - alternativet er at møllen må nedrives, men så længe "det modsatte ikke er bevist, så tror vi fuldt og fast på at møllen kan sættes i stand", siger Roar Thomsen fra Møllefonden.

(Kilde: Fyns Amts Avis juni 2006)

Bregninge Mølle på Tåsinge bliver restaurant igen

Gennem de seneste tre-fire år har den sultne og tørstige offentlighed ikke haft adgang til Bregninge Mølles restaurant, men fra august 2006 genåbner stedet. Det er 32-årige Kim Holst Madsen, der for knap 2 millioner kr. har købt møllen.

Der er plads til 48 spisende gæster på førstesalen og 32 spisegæster i stueetagen på den så smukt beliggende mølle 72 meter over havets overflade.

(Kilde: Fyns Amts Avis 13.05.2006)

Dødsfald

Møller **Helge Bay**, Slagelse, døde den 24. april 2006, 83 år gammel.

Helge Bay blev født den 11. april 1923 på Tømmerup mølle ved Kalundborg, hvor hans far Jacob Bay var møller.

Helge Bay vil blive husket af mange af foreningens medlemmer, da han var aktiv både i foreningens bestyrelse og i en lang årrække trofast deltager sammen med sin farverige kone Saimi, på mange af foreningens årsmøder og rejser.

I en periode ejede Helge Bay Niløse mølle ved Dianalund som blev kendt, da den blev nedtaget og

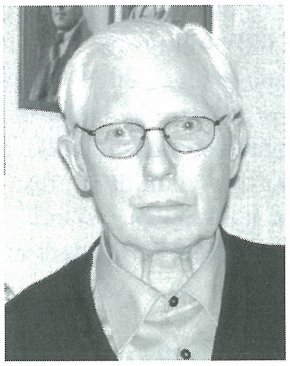
genopsat på brandtomten af Vibæk mølle på Als.

Strandvejsmøllen i Slagelse forbindes også med navnet Helge Bay. Her producerede han i en årrække det såkaldte "Hobby" foder på møllen.

Et farverigt og spændende liv med møller og vognmandsforretning er nu slut for Helge Bay,

Æret være Helge Bays minde!

PG

Møller **Kjeld Stigsen**, tidl. Kjølsen Mølle døde den 15. maj, 92 år gammel.

Kjeld Stigsen blev født den 6. april 1914, og som eneste barn af møller Søren Stigsen i Kjølsen Mølle kom han i en ung alder til at hjælpe med i mølleriet. Som han selv sagde for en del år siden i et interview i »Møllen«, blev han »holdt hårdt til«.

Da faderen tidligt blev syg og svækket, måtte Kjeld Stigsen og hustruen Rie i 1943 overtage driften af mølleriet. Kjeld og Rie Stigsen udgjorde det perfekte makkerpar, hvor han tog sig af alt i møllen, mens hun – ud over at have folkene på kost – også klarede regnskaberne og opdragelsen af tre børn, hvoraf de havde den store sorg at miste det ene som barn.

I 1968 kom sønnen Søren Stigsen ind i firmaet, men pga sønnens svigtende helbred måtte møllen senere sælges til KFK, som til Stigsens store sorg lukkede den i juni 2001.

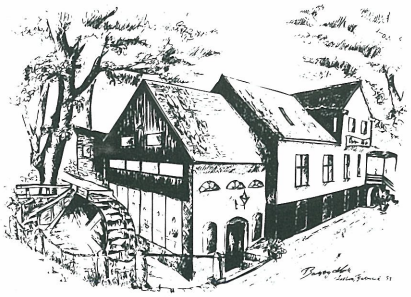
Fra Kjeld Stigsen var 17-18 år og til han blev 82, var han aktiv i møllen. Han drev sin forretning med stor omhu og flid, og havde ikke stunder til at deltage i Møllerforeningens arrangementer. I sin alderdom opnåede han dog sammen med datteren Kirsten at tage del både i en mølletur til Bornholm og i foreningens møllerejse til Tjekkiet.

Naboer, kunder og kolleger vil mindes Kjeld Stigsen som et fint menneske, der levede op til det gamle møllerråd: »Hold alt i orden og orden i alt«. Derfor sørgede han også for, at to generationers sirligt førte protokoller og regnskabsbøger blev afleveret til Landsarkivet i Viborg, før han selv forlod Kjølsen mølle og flyttede til en beskyttet bolig i Løgstrup.

Ved sin 90-års fødselsdag nåede Stigsen også i en gribende tale at få sagt tak til de naboer og kunder, der havde støttet ham – også i de svære år. Kendetegnende for Stigsen blev hans sidste ord til sine børn et stilfærdigt »Tak«. Han havde forliget sig med tanken om, at et flittigt og virksomt liv på jord var slut.

Æret være Kjeld Stigsens minde!

LA

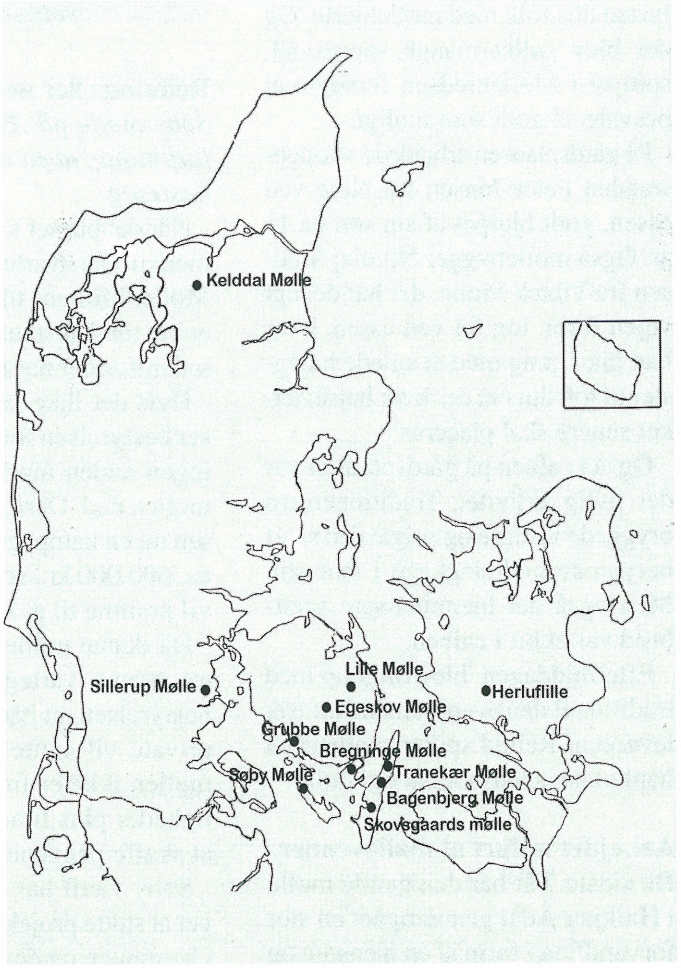
Borbjerg Mølle Kro

– mellem Hjerl Hede og Holstebro

★ Restaurant - Bar - Gårdhave
★ Selskabslokaler op til 200 personer
★ Konferencerum/mødelokaler (AV-udstyr)
★ Egen 9-hullers golfbane - Petanque
★ Have med udendørs servering
★ 23 dobbeltværelser - Gæstehus
★ Sauna - Billard - Bordtennis - Dart
★ Robåde - Kanoer - Vandcykler
★ Mulighed for fiskeri - Legeplads
★ **Møllemuseum**
★ BOMA (afrikansk pælehus)
★ Vandrestier
★ Dyrefold med lamaer, heste, geder, æsler og gæs

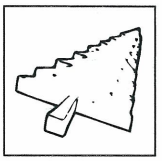
Borbjerg Møllevej 3 · Borbjerg · 7500 Holstebro
Tlf. 9746 1010 · Fax 9746 1646
Internet: www.borbjergmill.dk · info@borbjergmill.dk

– også det rigtige sted til familie- og firmafester, kurser, møder og weekend-ophold.

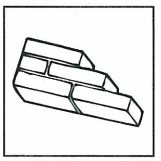

Svampeangreb
i træværk

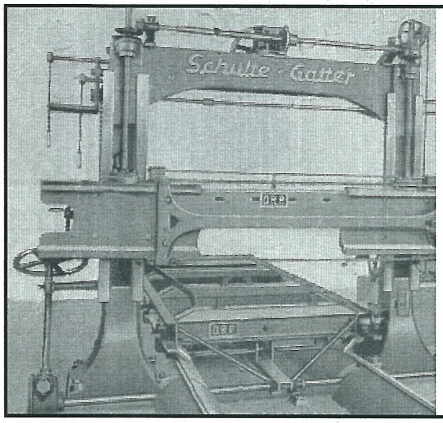

... i murværk

BORACOL 20
Mod råd-, svampe-, og insektangreb i træværk samt til desinfektion af murværk i forbindelse med bekæmpelse af Ægte Hussvamp m.m.

lavTOX®
Rørskæret 9 - 7100 Vejle - Telefon 7582 5033

Specialsavværket
Sneglerup Møllevej 10 B · 4571 Grevinge
Tlf. 59 31 82 28 · Fax 59 31 62 28

Mogens Hansen · Mobil 23 70 72 28 - *Michael Jensen* · Mobil 21 60 66 51

Specialist i lærk og egetræ
Kapacitet: Længde 35 m, diam: 1,4 m

Som noget nyt tilbyder vi høvling af tømmer op til 80 cm. i brede og 28 m i længden

Stærk i højden!

Erfaring tæller
- ikke mindst ved opstilling af
VINDMØLLER
samt ved reparations- og servicearbejder i stor højde

Vi har Danmarks største flåde af
mobilkraner og lifte
- også udstyr, der er tilpasset netop Deres opgave

Ring og få et tilbud

BMS

Rødovre: tlf. 44 94 90 48
Odense: tlf. 66 18 18 48
Kolding. tlf. 70 10 60 55
Esbjerg: tlf. 75 12 03 12
Århus: tlf. 70 20 60 55

Mød os på www.bms.dk

Dansk Møllerforening
Lise Andersen
Rosendalsallé 8
9560 Hadsund

Returneres ved varig adresseændring

POST B
PP DANMARK

